

21. Д. А. Липинский. *О системе права и видах юридической ответственности*, В журнале: Правоведение, № 2/2003.

22. Aliona Corcenco. *Răspunderea minorilor pentru săvârșirea contravențiilor administrative*. Tipografia or. Rezina, 2005.

23. Antonie Iorgovan. *Tratat de drept administrativ*. Vol. II. București: Nemira, 2004.

24. С. Г. Пепеляев. *Налоговое право*. Москва: Юристъ, 2005.

25. М. Б. Разгильдиева. *Налоговая ответственность в системе юридической ответственности*. В журнале: Правоведение, № 5/2002.

26. Л. А. Калинина. *Проблемы административной ответственности за нарушения финансового и налогового законодательства*. В журнале: Законодательство, № 8/1999.

27. А. Н. Козырин. *Налоговое право зарубежных стран: вопросы теории и практики*. Москва, 1993.

28. Е. В. Каплиева. *Административная ответственность за нарушения в области налогов и сборов*. Автореф. дисс. канд. юрид. наук. Москва, 2002.

29. С. А. Викторова, *Правовая природа ответственности за нарушение законодательства Российской Федерации об обязательном социальном страховании*. В журнале: Налоги и финансовое право, № 3/2008.

30. Д. А. Липинский, *Общая теория юридической ответственности*. Дисс. канд. юрид. наук. Самара, 2004.

DELIMITĂRI CONCEPTUALE ÎN LEGISLAȚIA ȘI LITERATURA JURIDICĂ PRIVIND ABORDAREA PROTECȚIEI DATELOR CU CARACTER PERSONAL

Veronica MOCANU,
magistru în drept, lector universitar

SUMMARY

Definition of "personal data" is a very important task, because only after this can be established cases falling under the regulation of personal data protection. Thus, in this article, we propose to define the term of "personal data" and to distinguish its content from the content of notion of privacy.

REZUMAT

Definirea termenului „date cu caracter personal” este o sarcină foarte importantă, căci doar în urma acestui fapt pot fi stabilite situațiile ce cad sub incidența protecției datelor cu caracter personal. Acest articol are ca scop definirea termenului de „date cu caracter personal”, stabilirea conținutului acestui termen și a diferențelor ce există între acesta și noțiunea conexă „viață privată”.

Fiind un produs al societății informatizate, desemnând niște realități noi, termenul „*date cu caracter personal*” este unul încă destul de confuz. În fond, acest termen derivă din sfera personală, astfel se remarcă numeroase tangențe conceptuale cu noțiunile de *identitate*, *intimitate* și *viață privată*. Datorită apariției relativ recente și din cauza diferențelor de abordare, inexistenței unei practici unice și lipsei unor tratări științifice multi-aspectuale ale problemei date, expresia „*date cu caracter personal*” este de multe ori confundată. Întru elucidarea conținutului termenului „*date cu caracter personal*”, ne propunem să facem o delimitare între noțiunile de *identitate*, *intimitate*, *viață privată* și *date cu caracter personal*, în așa fel încât în final să stabilim clar domeniul de aplicare a legislației protecției datelor cu caracter personal și limitele impuse

de actele naționale și internaționale asupra abordării termenului dat.

După cum am menționat, termenul „*date cu caracter personal*” derivă din sfera personală, fiind considerat, în același timp, drept o particularitate a vieții private ce formează un domeniu nou – domeniul protecției datelor cu caracter personal, care se impune a fi recunoscut ca una dintre principalele forme de asigurare a respectării identității și intimității, ca drepturi fundamentale umane.

Pornind de la ideea că datele cu caracter personal caracterizează viața privată, considerăm că este foarte important de a concretiza conținutul și caracterul vieții private ca un concept juridic. Nu există o definiție unică a noțiunii de viață privată, totuși aceasta poate fi dedusă din următoarele accepțiuni:

- S. D. Warren & L. D. Brandies definesc dreptul la viața priva-

tă ca “dreptul de a fi singur” (*the right to be alone*) [1];

- A. F. Westin definește viața privată ca “manifestare a dorinței indivizilor de a alege liber în ce condiții și în ce măsură ei se vor expune celorlalți”[2];

- F.D. Schoeman susține că “viața privată se materializează prin dreptul individului de a determina ce informație poate fi comunicată de el sau manifestare a controlului individului asupra informației personale” [3];

- S. Garfinkel menționează că „viața privată se referă la autodeterminare, autonomie și integritate” [4];

- Asupra conținutului conceptului de „viață privată” s-a expus și Adunarea consultativă a Consiliului Europei, care la 23 ianuarie 1970, în Rezoluția 428 prevede că: „În limitele sale esențiale, dreptul la respectarea vieții private constă în posibilitatea persoanei de a-și duce viața așa cum dorește, cu un minim de ingerințe. Acest drept se referă la viața privată, la viața familială și la aceea a căminului, la integritatea fizică și morală, la onoare și reputație, la faptul de a nu fi prezentat într-o lumină falsă, la nedivulgarea unor fapte inutile și jenante, la publicarea fără autorizare a unor fotografii private, la protecția împotriva spionajului și a indiscrețiilor nejustificate sau inadmisibile, la protecție împotriva utilizării abuzive a comunicațiilor private, la protecția împotriva informațiilor confidențiale comunicate sau primite de către un particular”.

- Declarația Universală a Drepturilor Omului a Națiunilor Unite din 1948 prevede și ea referiri asupra vieții private, statuând la art. 12 că „nimeni nu va fi supus unor imixțiuni arbitrare în viața sa de familie, domiciliu sau corespondență și nu i se vor aduce atingeri onoarei și reputației sale. Orice persoană are dreptul protecția legii împotriva unor asemenea imixțiuni sau atacuri”.

Analizând definițiile prezentate, putem afirma cu certitudine că viața privată are o extindere foarte largă, ea referindu-se la secret, intimitate, inviolabilitate, libertatea individuală de alegere existențială. Stabilind legătura dintre datele cu caracter personal și viața privată ca termeni juridici, putem menționa că viața privată este purtătoare de date, iar atentarea asupra acestora cade sub incidența protecției datelor cu caracter personal.

În același timp, e necesar de evidențiat și faptul că de multe ori termenul „viață privată” este determinat de termenul „intimitate”. Intimitatea este percepută ca libertate morală a individului de a se ”angaja” în ceea ce privește gândurile, acțiunile și deciziile sale, abilitatea cetățeanului de a dispune și controla informațiile despre el însuși și relațiile sale cu alte persoane [5].

Intimitatea nu este altceva decât dreptul persoanei de a-și crea, menține și conserva un spațiu propriu detașat de interferențe externe sau nedorite. Intimitatea acordă individului posibilitatea de a dispune și de a se folosi de aceasta după propriul său plac.

În general, noțiunea de *intimitate* are mai multe accepțiuni, aceasta referindu-se la:

- Intimitatea corporală sau fizică reprezintă totalitatea elementelor ce caracterizează un individ sub aspect fizic, printre acestea enumerându-se culoarea părului, ochilor, grupa sangvină, structura ADN-ului, culoarea pielii, amprentele digitale. Din perspectiva identității corporale, intimitatea presupune posibilitatea individului de a dispune de caracterele sale fizice, implicând oferirea posibilității terțelor persoane de a explora, utiliza, publica sau cerceta respectivele caractere. Dintre manifestările atenției asupra intimității fizice pot fi enumerate următoarele: utilizarea nesancționată a fluidelor biologice, mediatizarea informației asupra stării fizice ș.a.

- Intimitate comportamentală – acest aspect se referă la preferințele sexuale, obiceiuri, activitățile politice și practicile religioase. Astfel, mediatizarea nesancționată a respectivelor informații reprezintă atentări viabile asupra intimității comportamentale și asupra identității în general [6].

- Intimitatea comunicării reprezintă dreptul persoanei la comunicare cu alte persoane, fără monitorizarea de rutină a comunicațiilor lor de către terți. O manifestare a atenției în acest sens este interceptarea nesancționată a convorbirilor telefonice.

- Intimitatea spațială reprezintă posibilitatea persoanei de a a-și crea, menține și conserva un spațiu propriu detașat de interferențele ex-

terne sau nedorite. Un exemplu de manifestare a atentării în acest sens îl reprezintă pătrunderea nesancționată în domiciliul persoanei [7].

- Intimitatea informației implică stabilirea de reguli privind colectarea și utilizarea informației personale. Potrivit cercetătorului Alan Westin, intimitatea informației reprezintă revendicarea indivizilor, a grupurilor sau a instituțiilor de a stabili când, cum și în ce măsură informația care-i privește este comunicată altora.

Trecînd în revistă tipurile de intimitate și riscurile ce pot afecta integritatea acesteia, atenționăm că obiect al atentării în toate cazurile sînt informațiile cu caracter personal ce caracterizează individul în particular. Astfel, datele despre indivizi nu ar trebui să fie în mod automat la dispoziția altor persoane și organizații. Chiar și în cazul în care datele sînt deținute de o altă parte, individul trebuie să poată exercita un grad semnificativ de control asupra acestora și asupra utilizării lor.

E necesar de menționat că termenul *"date cu caracter personal"* este diferit de cel de *viață privată* (*privacy* în sistemul anglo-saxon). În același timp, termenul *"date cu caracter personal"* nu se reduce ca structură doar la viața privată, intimă; el se referă la identitate în general. Așadar, termenul respectiv nu se referă doar la sfera ascunsă, invizibilă, ci și la cea vizibilă, care la fel necesită protecție și cade astfel sub incidența protecției datelor cu caracter personal.

După cum am menționat deja, determinarea conținutului terme-

nului *"date cu caracter personal"* este una dintre sarcinile acestei lucrări, căci prin definiție se determină sfera de aplicare a legii și incidența respectivei noțiuni. Astfel, întru definirea conceptului cercetat vom expune definițiile existente în principalele acte normative care reglementează domeniul protecției datelor cu caracter personal.

- Definiția privind datele cu caracter personal cuprinsă în Directiva 95/46/CE (denumită în continuare „Directiva privind protecția datelor” sau „Directiva”): *„Datele cu caracter personal înseamnă orice informație referitoare la o persoană fizică identificată sau identificabilă („persoana vizată”); o persoană identificabilă este o persoană care poate fi identificată, direct sau indirect, în special prin referire la un număr de identificare sau la unul sau mai multe elemente specifice, proprii identității sale fizice, fiziologice, psihice, economice, culturale sau sociale”* [8] .

- Definiția datelor cu caracter personal dată de Convenția pentru protecția persoanelor față de prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal: *„date cu caracter personal” reprezintă orice informație privind persoana fizică identificată sau identificabilă („persoana vizată”)* [9].

- Definiția datelor cu caracter personal dată de legislația RM cu privire la protecția acestora: *“date cu caracter personal – date despre o persoană fizică, ce permit identificarea ei directă sau indirectă”*.

Analizînd definițiile prezentate, constatăm existența unui șir de

asemănări, printre care și interpretarea extensivă a noțiunii. În ceea ce privește definiția dată de legislația Republicii Moldova, ar fi cazul să menționăm unele rezerve, și anume tautologia gramaticală manifestată prin definirea noțiunii de *“date cu caracter personal”* ca *“date”*. Considerăm necesar a modifica conținutul respectivei norme prin substituirea cuvîntului *“date”* cu cuvîntul *“informație”*.

O explicație complexă a noțiunii de *date cu caracter personal* este oferită de Grupul de lucru privind protecția datelor în Avizul 4/2007 privind conceptul de date cu caracter personal.

Analizînd elaborările internaționale, și anume definiția dată în Directiva 95/46/CE și Convenția pentru protecția persoanelor față de prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal, Grupul de lucru a încercat să dea o definiție cît mai largă, în așa fel încît această explicație să acopere toate accepțiunile existente. Drept urmare, discuțiile menționate au fost materializate prin elaborarea Avizului 4/2007 al Grupului de lucru al UE privind protecția datelor. Chiar de la început, Grupul de lucru al UE a tîns să atragă atenția specialiștilor asupra evitării cazurilor în care aplicarea automată a fiecărei dispoziții din directivă ar duce, la prima vedere, la o împovărare excesivă sau, eventual, chiar la consecințe absurde. Trebuie să se verifice mai întîi 1) dacă situația respectivă intră în domeniul de aplicare a directivei, în special în conformitate cu articolul 3 al acesteia; 2) în caz afirmativ,

dacă directiva însăși sau legislația națională adoptată în conformitate cu aceasta nu permite derogări sau simplificări în ceea ce privește situațiile speciale, în vederea realizării unui răspuns juridic corespunzător prin asigurarea protecției drepturilor individuale și a intereselor aflate în joc. O alternativă mai bună este nu de a limita în mod nejustificat interpretarea definiției privind datele cu caracter personal ci, mai degrabă, de a sublinia faptul că există un grad considerabil de flexibilitate în aplicarea dispozițiilor referitoare la aceste date [10].

În avizul menționat găsim și o explicare detaliată a conceptului de date cu caracter personal. Astfel, analiza conceptului „date cu caracter personal” nu e posibilă fără explicarea separată a celor patru elemente-cheie care desemnează conținutul datelor cu caracter personal („orice informație”, „referitoare la”, „identificată sau identificabilă”, „persoană fizică”) [11]. Aceste patru elemente componente sînt strîns legate și se alimentează reciproc. Cu toate acestea, pentru a urma metodologia utilizată în avizul indicat, vom aborda separat fiecare element și vom analiza interpretarea dată.

1. Primul element: „orice informație”

Analizînd termenul „orice informație”, Grupul de lucru insistă asupra precizării faptului că conceptul de *date cu caracter personal* cuprinde orice informație referitoare la o persoană și necesită o interpretare largă. Totodată, se atenționează asupra legăturii di-

recte dintre informația furnizată și date, informația avînd un caracter funcție pentru conceperea noțiunii de date personale, astfel datele pot fi deosebite în funcție de natura informației, calitatea acesteia, forța probatorie, conținut, sfera de activitate, format. Astfel, atunci cînd determinăm componența juridică a unei fapte, este foarte important să ținem cont de caracterele informației, poate sau nu poate fi aceasta încadrată în contextul protecției datelor cu caracter personal.

Astfel, din Avizul indicat deosebim:

1) după natura informației:

- date obiective – acestea acoperă informațiile „obiective”, precum prezența unei anumite substanțe în sîngele unei persoane;

- date subiective – informație materializată prin opinii sau evaluări, acestea constituie o mare parte a informațiilor din cadrul procesului de prelucrare a datelor cu caracter personal în sectoare cum ar fi cel bancar, în situații privind evaluarea încrederii care se poate acorda persoanelor care fac un împrumut („Titius este un împrumutător de încredere”), sau în sectorul asigurărilor („Titius nu va muri în curînd”), ori în sectorul încadrării în muncă („Titius este un angajat bun și merită să fie promovat”).

2) după calitatea informației:

- date adevărate – informații cu un grad absolut de precizie, imposibil a fi contestate. De obicei, respectivele date sînt stocate cu un scop anume;

- date imprecise – informația furnizată de datele respective nu

este completă, este învechită sau neactualizată. Depistarea datelor imprecise de către operator îl impune, în virtutea legii, să le completeze și să avizeze persoana;

- date incorecte – informații cu un grad relativ de adevăr, eronate sau greșit stocate. În realitate, dispozițiile privind protecția datelor prevăd posibilitatea ca informațiile să fie incorecte, precum și dreptul persoanei vizate de a avea acces la respectivele informații și de a le contesta prin utilizarea căilor de atac corespunzătoare. Rectificarea se poate realiza prin adăugarea unor comentarii contrare sau prin utilizarea căilor de atac adecvate, cum ar fi calea de atac a apelului.

3) după conținutul informației:

- date sensibile – date incluse în articolul 8 din Directivă, datorită, în special, caracterului riscant al acestora;

- date cu caracter mai general – cuprind informațiile referitoare la orice tip de activitate desfășurată de o persoană, cum ar fi activitatea care implică relații de muncă sau comportamentul economic ori social al persoanei, cu excepția datelor sensibile. Prin urmare, conceptul cuprinde informații referitoare la persoane, indiferent de poziția sau de capacitatea acestora (în calitate de consumatori, pacienți, angajați, clienți etc.).

Această interpretare este susținută de însăși formularea Directivei. Pe de o parte, trebuie să se ia în considerație faptul că noțiunea de *viață privată și de familie* este un concept larg, astfel cum a fost clarificat de Curtea Europeană a

Drepturilor Omului. Astfel, potrivit acesteia, „*termenul „viață privată” nu trebuie interpretat în mod restrictiv. Respectul vieții private cuprinde, în special, dreptul de a stabili și dezvolta relații cu alte ființe umane; în plus, nu există nici un motiv de principiu pentru a justifica excluderea activităților de tip profesional sau a activităților de afaceri din sfera noțiunii de „viață privată”* [12]. Pe de altă parte, dispozițiile privind protecția datelor cu caracter personal depășesc noțiunea de protecție a conceptului extins cu privire la protecția dreptului la viața privată și de familie. Este necesar să se precizeze faptul că protecția datelor cu caracter personal este consacrată de Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene, în articolul 8, ca drept autonom, separat și diferit de dreptul la viața privată, prevăzut la articolul 7 al acesteia, aceeași fiind situația și la nivel național în unele state-membre. Acest lucru corespunde condițiilor articolului 1.1, care are drept obiectiv protejarea „drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei și, în special [dar nu în mod exclusiv], a dreptului la viața privată”. Directiva se referă, în special, la prelucrarea datelor cu caracter personal în situații care sînt exterioare vieții private și de familie, cum ar fi cazurile reglementate de dreptul muncii. (articolul 8.2 litera (b)), condamnări penale, sancțiuni administrative sau sentințe civile (articolul 8.5) sau marketingul direct (articolul 14 (b)). Curtea Europeană de Justiție a confirmat această abordare largă.

4) După sfera de activitate, deosebim date ce caracterizează individul sub aspect politic, economic, financiar, social.

5) După formatul informației

- date înscrise pe hîrtie – nu este necesar ca informațiile considerate ca date cu caracter personal să fie conținute într-o bază de date structurată sau într-un dosar. Datele conținute sub formă de text liber într-un document electronic pot constitui date cu caracter personal, cu condiția îndeplinirii celorlalte criterii cuprinse în definiția datelor cu caracter personal. E-mailul conține, de exemplu, asemenea date;

- date stocate în memoria calculatorului;

- date înscrise criptografic, foto, video.

Materializarea datelor în diferite formate este o consecință logică a faptului că prelucrarea automată a datelor cu caracter personal intră în domeniul de aplicare a acestui concept.

O categorie aparte de date sînt cele biometrice. Aceste date pot fi definite ca proprietăți biologice, caracteristici fiziologice, trăsături vitale sau acțiuni repetate, atît trăsăturile, cît și/sau acțiunile fiind caracteristice persoanei și fiind măsurabile, chiar dacă modelele utilizate în practică pentru măsurarea din punct de vedere tehnic a acestora implică un anumit grad de probabilitate. Exemple tipice ale unor asemenea date biometrice sînt amprentele digitale, modelele retinei, structura feței, vocea, precum și geometria mîinii, modelele sangvine sau chiar unele aptitudini

înrădăcinate sau alte trăsături comportamentale (precum semnătura de mînă, felul de a se mișca, în special felul de a merge sau de a vorbi etc.).

Un tip aparte de date cu caracter personal ce caracterizează individul din punct de vedere biometric sînt datele genetice, acestea fiind definite în actele internaționale ca date referitoare la caracteristicile ereditare ale unei persoane sau la modelul ereditar al unor astfel de caracteristici referitoare la un grup de persoane dintr-o familie, astfel datele genetice sînt menționate ca date cu caracter personal în sensul Directivei 95/46/EC, deoarece permit identificarea unei persoane, punînd în evidență unicitatea acesteia.

Ținînd cont de specificitatea acestora, prelucrarea datelor genetice cere și justifică o protecție juridică particulară, acestea incluzîndu-se în grupul datelor senzitive, interzicîndu-se astfel orice discriminare bazată pe datele genetice. Astfel, art. 21 din Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene statuează că: “orice discriminare bazată (...) pe motive genetice trebuie interzisă”. Aceleași reglementări prohibitive se regăsesc și în Convenția Consiliului Europei cu privire la Drepturile Omului și Biomedicină (art. 11) și în Declarația Universală cu privire la Genomul Uman și Drepturile Omului a UNESCO (art. 6). Importanța acestei interdicții se explică prin stabilirea unor reguli stricte care limitează situațiile în care pot fi utilizate datele genetice.

Pornind de la complexitatea și sensibilitatea informațiilor genetice, multe state au transpus în legislația națională reglementările internaționale din acest domeniu. Astfel, potrivit reglementărilor existente, una dintre condițiile esențiale în acordarea posibilității de prelucrare a datelor constituie respectarea principiilor finalității și proporționalității și argumentarea scopului pentru care datele genetice sînt colectate și utilizate de un operator.

În același timp, remarcăm că datele genetice ar trebui să fie prelucrate sub supravegherea specialiștilor calificați, care au studii și sînt autorizați, deoarece în unele situații acestea reprezintă și date referitoare la starea de sănătate, cu respectarea prevederilor Directivei 95/46/EC și a reglementărilor specifice.

În rezultatul analizelor realizate de Grupul de Lucru 6/2000, s-a evidențiat necesitatea corelării noilor tehnologii genetice cu posibilitățile de asigurare a garanțiilor adecvate pentru protejarea dreptului la intimitate.

O particularitate a datelor biometrice este faptul că ele sînt purtătoare de informații și în rezultatul analizei acestora se pot stabili legături între anumite informații și persoane, astfel permițînd identificarea sigură și unică a persoanei.

Probele de țesut uman (cum ar fi o probă de sînge) reprezintă, prin ele însele, surse din care se obțin date biometrice, însă ele însele nu constituie date biometrice (după cum, de exemplu, structura am-

prentelor digitale constituie sursă de date biometrice, lucru care nu este valabil și pentru degetul în-suși). În consecință, obținerea de informații din probe reprezintă colectare de date cu caracter personal și intră sub incidența dispozițiilor Directivei. Colectarea, stocarea și utilizarea a înseși probelor de țesut pot fi supuse unui set de norme diferite [13].

2. Al doilea element: „referitoare la”

Cel de-al doilea element – „referitoare la” – are ca scop stabilirea legăturii dintre date și persoană, este un indiciu spre cineva: *„datele se referă la o persoană atunci cînd acestea au în vedere identitatea, caracteristicile sau comportamentul unei persoane sau atunci cînd asemenea informații sînt utilizate pentru a determina sau influența modul în care persoana respectivă este tratată sau evaluată”* [14].

Totodată, Grupul atenționează că datele se referă la persoană dacă există unul dintre cele trei elemente: conținut și/sau scop și/sau rezultat.

Elementul „conținut” este prezent în cazurile în care se referă la dezvoltarea unei informații despre o anumită persoană și permite identificarea exactă a acesteia. De exemplu, informațiile conținute într-un cod de bare înscris într-un act de identitate desemnează o anumită persoană sau informații referitoare la aceasta.

Elementul „scop” indică faptul că informația ce se referă la o anumită persoană este stocată, colectată sau utilizată anume în sensul identificării directe a acesteia.

Al treilea caz care determină faptul că datele „se referă” la anumiți indivizi apare atunci cînd există elementul „rezultat”, care se manifestă prin existența consecinței, ca, de exemplu, publicarea unor date personale, difuzarea lor.

Astfel, potrivit Grupului de Lucru, aceste trei elemente (conținut, scop, rezultat) trebuie considerate drept condiții alternative, și nu cumulative, existența oricăruia dintre ele determină faptul că anumite date se referă la o anumită persoană.

3. Al treilea element: „identificată sau identificabilă”

În conformitate cu Directiva, informațiile trebuie să se refere la o persoană fizică care este „identificată sau identificabilă”. Astfel, o persoană se consideră identificată în situația în care avizarea unor informații despre ea permite cert de a menționa că este vorba despre un anumit individ X. Termenul “identificabil” desemnează situația în care persoana poate fi considerată ca identificată prin prelucrarea anumitor informații.

Identificarea se realizează prin intermediul așa-numiților „identificatori”, care reprezintă particularități caracteristice unei persoane și care o deosebesc de altele sau o încadrează într-un grup anume. Identificarea poate fi directă sau indirectă, astfel *„o persoană poate fi identificată direct cu ajutorul numelui sau indirect printr-un număr de telefon, număr de înregistrare al mașinii, număr de securitate socială, număr de pașaport sau prin îmbinarea criteriilor relevante care fac ca aceasta să fie recunos-*

cută prin limitarea grupului căruia aceasta îi aparține (vârsta, ocupația, locul de reședință etc.)” [15].

Identitatea este concretizată în lumea abstractă a sistemelor de informații ca un volum de informații despre o entitate care se diferențiază de alte entități similare. Volumul de informații poate fi la fel de mic ca un cod unic, special conceput ca un element de identificare, sau poate fi un compus de date, cum ar fi numele de familie, data de naștere și codul poștal de reședință. Procesul de identificare a unei organizații cuprinde acumularea de informații relevante de identificare.

Contrar prezumțiilor făcute în timp, o entitate nu are neapărat o identitate unică. De exemplu, la fel cum o companie poate avea mai multe unități de afaceri, diviziuni, ramuri, mărci comerciale, așa și indivizii pot fi individualizați sub diferite nume și în contexte diferite.

Există o varietate de tehnici de identificare, care pot contribui la asocierea informațiilor cu anumite persoane. Exemple importante ale acestor tehnici sînt:

- numele – este modalitatea prin care o persoană este identificată de alte persoane, constituie o informație care sugerează faptul că persoana utilizează acea combinație de litere și sunete pentru a se distinge și a fi distinsă de alte persoane cu care stabilește relații. Numele poate constitui, de asemenea, punctul de plecare care furnizează informații cu privire la locul unde persoana locuiește sau poate fi găsită. Acesta poate oferi, de asemenea, informații referitoare la mem-

brii familiei, precum și la o serie de relații juridice și sociale asociate cu numele respectiv (registre școlare, fișe medicale, conturi bancare). Este posibil chiar să se cunoască înfățișarea unei persoane în cazul în care fotografia acesteia este asociată cu numele. Toate aceste informații legate de nume pot permite unei persoane să cunoască cele mai detaliate amănunte despre o altă persoană și, în consecință, informațiile originale sînt asociate, cu ajutorul identificatorilor, cu o persoană fizică care poate fi „distinsă” de alte persoane. În ceea ce privește persoanele identificate sau identificabile „indirect”, această categorie are legătură cu fenomenul „combinațiilor unice”, indiferent că acestea sînt mari sau mici. În cazurile în care, la prima vedere, numărul identificatorilor disponibili nu permite separarea unei anumite persoane, aceasta ar putea fi în continuare „identificabilă”, întrucît informațiile respective în combinație cu alte informații (indiferent dacă acestea din urmă sînt reținute de operator sau nu) permit identificarea persoanei de alți subiecți. Acest lucru este valabil în cazul în care în Directivă se face referire la „unul sau mai multe elemente specifice, proprii identității sale fizice, fiziologice, psihice, economice, culturale sau sociale” [16];

- coduri – cifruri atribuite artificial de organizații pentru a distinge o persoană de alte persoane și, totodată, de a secretiza informația ascunsă sub cifru;

- informația cunoscută de către o persoană și materializată prin

răspunsul la o întrebare, de exemplu, necesitatea enunțării numelui mamei, tatălui la crearea unui e-mail, unui cont bancar;

- daturi sau ceea ce persoana dobîndește pe parcursul vieții și îi legitimează identitatea deosebind-o de alte persoane (buletin, pașaport);

- elementele biometrice integrate sau ceea ce o persoană este sub aspect fizic sau structural (culoarea ochilor, înălțimea, culoarea pielii) [17].

4. Al patrulea element: „persoană fizică”

Analizînd conținutul Directivei, stabilim că protecția garantată de dispozițiile acesteia se aplică persoanelor fizice. Motivul 2 din directivă subliniază acest lucru în mod explicit și prevede că „sistemele de prelucrare a datelor sînt în serviciul omului” și că acestea „trebuie, indiferent de naționalitatea sau reședința persoanelor fizice, să le respecte drepturile și libertățile fundamentale”.

Conceptul de persoană fizică este menționat la articolul 6 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, în conformitate cu care „fiecare om are dreptul să i se recunoască pretutindeni personalitatea juridică”. Legislația din statele membre, de obicei în domeniul dreptului civil, subliniază mai clar conceptul de *personalitate* a ființelor umane, acesta fiind înțeles ca reprezentînd capacitatea de a fi subiectul unor raporturi juridice, începînd cu nașterea persoanei și sfîrșind cu moartea acesteia. Datele cu caracter personal în sensul

Directivei sînt, în principiu, date referitoare la *persoanele în viață* identificate sau identificabile. Totuși, de la regula de bază există și excepții care impun ca inclusiv și datelor persoanelor decedate să li se atribuie un regim de protecție. Printre acestea pot fi nominalizate situațiile în care datele unei persoane decedate pot face trimiteri la o persoană în viață, ca, de exemplu, persoana X suferea de hemofilie, este informație în temeiul căreia deducem că fiul lui X de asemenea suferă de această boală, întrucît ea este legată de o genă conținută în cromozomi.

Totodată, asigurarea protecției datelor persoanelor decedate poate fi impusă în anumite cazuri și prin elaborarea unor seturi de norme privind protecția datelor, trasînd ceea ce unii numesc „*personalitas praeterita*”.

Prin analiza făcută asupra noțiunii de date personale, Grupul de Lucru face referințe și la datele referitoare la copiii nenăscuți, menționînd că și acestea pot cădea sub incidența legislației protecției datelor cu caracter personal în situația în care există careva reglementări naționale la acest capitol. Pentru a determina dacă dispozițiile naționale privind protecția datelor protejează, de asemenea, informațiile referitoare la copiii nenăscuți, ar trebui să se ia în considerație abordarea națională a noțiunii de *persoană fizică* în general.

O problemă foarte controversată este aplicativitatea protecției datelor asupra persoanelor juridice. Astfel, pornind de la definiția date-

lor cu caracter personal, constatăm că aceasta se referă la persoanele fizice, iar informațiile referitoare la persoanele juridice nu sînt, în principiu, acoperite de Directivă, iar protecția acordată de aceasta nu se aplică acestora.

Unele dispoziții ale Directivei 2002/58/CE privind protecția vieții private se extind totuși și asupra persoanelor juridice. Articolul 1 al acesteia prevede că „*alineatul (2) Prevederile prezentei directive explică și completează Directiva 95/46/CE în scopurile menționate la alineatul (1). Mai mult, acestea sînt menite a asigura protecția intereselor legitime ale abonaților persoane juridice*”. Astfel, constatăm că articolele 12 și 13 se extind și asupra persoanelor juridice.

Informațiile privind persoanele juridice pot fi, de asemenea, considerate ca fiind „referitoare la” persoane juridice în funcție de specificitatea acestora, în conformitate cu criteriile stabilite în acest document. Acest caz poate apărea atunci cînd numele persoanei juridice provine de la numele unei persoane fizice. Un alt caz poate fi reprezentat de e-mailul unei societăți care este utilizat, în mod obișnuit, de un anumit angajat, sau cazul informațiilor referitoare la o mică afacere (în sens juridic este vorba mai degrabă despre un „obiect” decît despre o persoană juridică) care poate descrie comportamentul deținătorului acesteia. În toate aceste cazuri, atunci cînd criteriile referitoare la „conținut”, „scop” sau „rezultat” permit ca informațiile privind persoana juridică sau afacerea să

fie considerate că „se referă” la o persoană juridică, acestea trebuie privite ca date cu caracter personal și trebuie să se aplice dispozițiile privind protecția datelor [18].

Rezumînd, putem afirma că conceptul „date cu caracter personal” trebuie privit prin prisma celor patru elemente regăsite în definiție. Astfel, concluzia asupra faptului dacă o informație constituie sau nu „date cu caracter personal” poate fi dedusă doar în urma unei suprapunerii a datelor evaluate condițiilor impuse de definiție.

Astfel pot fi considerate drept „date cu caracter personal”, în sensul legislației protecției datelor cu caracter personal, datele care se referă la următoarele:

- furnizează o informație de orice natură, conținut ori format tehnic care se referă la o persoană fizică identificată sau identificabilă;
- pot fi reprezentate prin informații atît obiective, cît și subiective, evaluîndu-se astfel conținutul, scopul și rezultatul utilizării lor;
- determină clar o anume persoană sau un grup de persoane;
- privesc în special persoanele în viață;
- datele biometrice constituie date cu caracter personal.

Concluzionînd asupra celor relatate, putem afirma că identitatea poate fi considerată drept totalitatea datelor cu caracter personal luate în ansamblu și care sînt indispensabile individului în viața contemporană. Identitatea poate fi percepută sub două aspecte: totalitatea datelor cu caracter personal înnăscute (culoarea ochilor, culoarea pielii, sexul) și

totalitatea datelor cu caracter personal dobândite pe parcursul vieții (numele, prenumele, numărul de pașaport). Identitatea nu este altceva decât caracterele ce deosebesc un individ de alt individ. Astfel, deosebirea unui individ de alt individ deja presupune existența socială, existența unei comunități, fapt ce determină manifestarea identității în sfera publică.

Protecția datelor cu caracter personal înseamnă respectarea vieții private individuale și garantarea unui nivel acceptabil de securitate, care constituie cei doi piloni ai identității în societatea informatizată.

Cu toate acestea, nevoia de intimitate și securitate sînt în mod tradițional privite ca obiective contractante: organizații publice și private ar dori să aibă sisteme puternice de identificare, asigurînd astfel securitatea, iar persoanele fizice ar dori să fie total inviolabile, pentru a-și asigura libertatea și independența. Considerate ca fiind două puncte de vedere diferite asupra aceleiași probleme, totuși acestea cu timpul ar putea deveni complementare.

Analizînd cele trei noțiuni separat, este foarte ușor de sesizat diferența și legătura conceptuală dintre ele. Astfel, identitatea unui individ este desemnată de datele cu caracter personal al acestuia, iar intimitatea lui se referă la posibilitatea cetățeanului de a gestiona datele sale personale.

Definirea termenului „date cu caracter personal” este o sarcină foarte importantă, căci doar în urma

acestui fapt pot fi stabilite situațiile ce cad sub incidența protecției datelor cu caracter personal.

Referințe bibliografice

1. S. D. Warren and L. D. Brandeis. *The Right to Privacy*. In: Harvard Law Review, 1890, 4(5):193-220.

2. A. F. Westin. *The Right to Privacy*, Atheneum, 1967.

3. F. D. Schoeman. *Philosophical Dimensions of Privacy*, Cambridge Univ. Press, 1984.

4. S. Garfinkel. *Database Nation: The Death of the Privacy in the 21st Century*. O'Reilly & Associates, Sebastopol, CA, USA, 2001.

5. Bygrave L. *Data Protection Law: Approaching Its Rationale, Logic and Limits* Kluwer Law International, 2002.

6. James Rule. *The politics of Privacy*. New York: New American Librarz, 1980, p. 22.

7. David Banisar, Simion Davies. *Global Trends in Privacy Protection*. In: The John Marshall Journal of Computer & Information Law. no 17/1999, p.6.

8. Directiva 95/46/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 24 octombrie 1995 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date. În: Jurnalul Oficial al Comunităților Europene L 281 din 23 noiembrie 1995, p. 31-50, art. 2, lit. a). [Online]: http://eurlex.europa.eu/Result.do?T1=V3&T2=1995&T3=46&RechType=RECH_naturel&Submit=C%4%83utare

9. Convenția privind protecția persoanelor cu privire la procesarea automată a datelor personale, CETS No. 108, Strasbourg, 28.01.1981. [On-line] <http://www.conventions.coe.int/Treaty/Commun/ListeTraites.asp?CM=12&CL=ENG>

10. Avizul 4/2007 al Grupului de lucru a UE privind conceptual de date

cu caracter personal, Bruxelles: Belgia, 2007, p. 6. http://europa.eu.int/comm/internal_market/en/media/dataprot/index.htm

11. *Op. cit.*, p. 6-29.

12. Hotărîrea Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza Amann c. Elveția din 16.02.2000, considerentul 65.

13. Recomandarea Consiliului European nr. Rec (2006) 4 a Comitetului de miniștri al statelor-membre privind cercetarea efectuată asupra materialelor biologice de origine umană din 15.03.2006.

14. Documentul Grupului de lucru nr. WP 105: *Document de lucru privind protecția datelor cu caracter personal legate de tehnologia RFID*, adoptat la 19.1.2005, p. 8.

15. Opinion 4/2007 on the concept of personal data, adopted on 20th Iune, by the Working Party was set up under Article 29 of Directive 95/46/EC, p. 15. [On-line]: http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/docs/wpdocs/2007/wp136_en.pdf.

16. Opinion 4/2007 on the concept of personal data, adopted on 20th Iune, by the Working Party was set up under Article 29 of Directive 95/46/EC, p. 16. [On-line]: http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/docs/wpdocs/2007/wp136_en.pdf.

17. Clarke R. *Introduction to Data-veillance and Information Privacy, and Definitions of Terms* Xamax Consultancy Pty Ltd, August 1997, at <http://www.rogerclarke.com/DV/Intro.html>

18. Opinion 4/2007 on the concept of personal data, adopted on 20th Iune, by the Working Party was set up under Article 29 of Directive 95/46/EC, p. 25. [On-line]: http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/docs/wpdocs/2007/wp136_en.pdf.